

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(2\)-63](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(2)-63)

УДК 332.1:35.072.2:004.738.5

ШПИЛЬОВА Віра

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

<https://orcid.org/0000-0003-3210-5459>

e-mail: vera_bsh.21@ukr.net

МЕЛЬНИЧЕНКО Максим

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

melnychenko.maksym422@vu.edu.ua

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

В умовах воєнного стану, посилення економічних викликів та необхідності відновлення країни після масштабних руйнувань питання ефективного управління економічним розвитком регіонів України набуває особливої ваги. У цьому контексті децентралізація та цифрова трансформація виступають ключовими чинниками покращення функціонування системи управління на локальному рівні. Вони не лише створюють умови для підвищення спроможності територіальних громад, але й забезпечують прозорість, швидкість і адаптивність управлінських рішень. Процес децентралізації, який впроваджується в Україні починаючи з 2014 року суттєво змінила підходи до розподілу повноважень, фінансових ресурсів та відповідальності між рівнями влади. Проте ефективність цієї реформи значною мірою визначається можливістю місцевих органів влади впроваджувати сучасні управлінські інструменти, зокрема інноваційні цифрові засоби. Інтеграція цифрових технологій у діяльність з управління дозволяє ефективніше здійснювати спостереження за змінами соціально-економічних процесів, залучення громадян до прийняття рішень та швидкого реагування на виклики. Інтеграція цифрових інструментів у систему місцевого економічного розвитку створює умови для ефективного управління ресурсами і розвитку інвестиційної привабливості та створенню нових робочих місць, що особливо важливо в умовах післявоєнної відбудови.

Важливим вектором трансформації системи управління в Україні є децентралізаційна реформа, розпочата у 2014 році, яка передбачає делегування широкого кола повноважень і фінансових ресурсів від центральної влади на рівень місцевих громад. Децентралізація сприяє підвищенню ефективності місцевого самоврядування, розвитку інфраструктури та стимулюванню економічного зростання регіонів. Вона створює умови для більш автономного прийняття рішень, що враховують специфіку кожної громади, і водночас покращує соціально-економічні показники територій. Застосування цифрових технологій також відіграє важливу роль у забезпеченні більшої відкритості та підконтрольності діяльності органів влади. Електронні платформи публічних консультацій, відкриті дані, системи електронного документообігу та публічного звітування роблять діяльність органів управління більш відкритою для громадян і бізнесу. Це сприяє формуванню довіри до влади та активнішій участі суспільства у процесах прийняття рішень, що є одним із важливих факторів демократичного розвитку.

Децентралізація та цифрова трансформація є взаємопов'язаними процесами, що становлять фундамент для модернізації управління економічним розвитком регіонів України. Передача повноважень і ресурсів на місцевий рівень відкриває нові можливості для підвищення ефективності управлінських рішень, адаптованих до специфіки регіонів, їхніх потреб та потенціалу. Водночас цифрові технології слугують каталізатором цих змін, забезпечуючи оперативність, прозорість та доступність управлінських процесів, а також активну участь громадян у прийнятті рішень. Незважаючи на численні переваги, процеси децентралізації та цифровізації зустрічають ряд викликів, зокрема нерівномірність розвитку цифрової інфраструктури, недостатній рівень кваліфікації кадрів та законодавчі обмеження. Для подолання цих перешкод необхідний комплексний підхід, що передбачає модернізацію нормативно-правової бази, інвестиції в цифрові технології, підвищення компетенцій працівників органів місцевого самоврядування та створення прозорих механізмів взаємодії між владою і суспільством.

Ключові слова: децентралізація, цифрова трансформація, регіональний розвиток, економічне управління, модернізація, цифрова інфраструктура, цифрова економіка, регіональна політика.

SHPILEVA Vira, MELNYCHENKO Maksym

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy Cherkasy

DECENTRALIZATION AND DIGITAL TRANSFORMATION AS THE BASIS FOR MODERNIZATION OF MANAGEMENT OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE REGIONS

Under martial law, increasing economic challenges and the need to rebuild the country after large-scale destruction, the issue of effective management of the economic development of Ukraine's regions is of particular importance. In this context, decentralization and digital transformation are key factors in improving the functioning of the management system at the local level. They not only create conditions for increasing the capacity of territorial communities, but also ensure transparency, speed and adaptability of management decisions. The decentralization process that has been implemented in Ukraine since 2014 has significantly changed the approaches to the distribution of powers, financial resources and responsibilities between the levels of government. However, the effectiveness of this reform is largely determined by the ability of local authorities to implement modern management tools, in particular innovative digital tools. The integration of digital technologies into management activities allows for more effective monitoring of changes in socio-economic processes, involving citizens in decision-making and rapid response to challenges. The integration of digital tools into the system of local economic development creates conditions for effective resource management and the development of investment attractiveness and the creation of new jobs, which is especially important in the context of post-war reconstruction.

An important vector for the transformation of the governance system in Ukraine is the decentralization reform launched in 2014, which provides for the delegation of a wide range of powers and financial resources from the central government to the level of local communities. Decentralization helps to increase the efficiency of local self-government, develop infrastructure and stimulate economic growth of regions. It creates conditions for more autonomous decision-making, taking into account the specifics of each community, and at the same time improves the socio-economic indicators of the territories. The use of digital technologies also plays an important role in ensuring greater openness and accountability of the activities of authorities. Electronic platforms for public consultations, open data, electronic document management and public reporting systems make the activities of government bodies more open to citizens and businesses. This contributes to the formation of trust in the authorities and more active participation of society in decision-making processes, which is one of the important factors of democratic development.

Decentralization and digital transformation are complementary processes that form the foundation for modernizing the management of economic development of Ukraine's regions. The transfer of powers and resources to the local level opens up new opportunities for improving the effectiveness of management decisions adapted to the specifics of the regions, their needs and potential. At the same time, digital technologies serve as a catalyst for these changes, ensuring the efficiency, transparency and accessibility of management processes, as well as the active participation of citizens in decision-making. Despite the numerous advantages, the processes of decentralization and digitalization face a number of challenges, including the uneven development of digital infrastructure, insufficient qualification of personnel, and legislative restrictions. To overcome these obstacles, an integrated approach is needed, which involves modernizing the regulatory framework, investing in digital technologies, increasing the competencies of local government employees and creating transparent mechanisms for interaction between the authorities and society.

Keywords: decentralization, digital transformation, regional development, economic governance, modernization, digital infrastructure, digital economy, regional policy.

Стаття надійшла до редакції / Received 11.04.2025

Прийнята до друку / Accepted 04.05.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах воєнного стану, посилення економічних викликів та необхідності відновлення країни після масштабних руйнувань, питання ефективного управління економічним розвитком регіонів України набуває особливої уваги. У цьому контексті децентралізація та цифрова трансформація виступають ключовими чинниками покращення функціонування системи управління на локальному рівні. Вони не лише створюють умови для підвищення спроможності територіальних громад, але й забезпечують прозорість, швидкість і адаптивність управлінських рішень. Процес децентралізації, який впроваджується в Україні починаючи з 2014 року суттєво змінила підходи до розподілу повноважень, фінансових ресурсів та відповідальності між рівнями влади. Проте, ефективність цієї реформи, значною мірою визначається можливістю місцевих органів влади впроваджувати сучасні управлінські інструменти, зокрема інноваційні цифрові засоби. Інтеграція цифрових технологій в процес управління дозволяє ефективніше здійснювати спостереження за змінами у соціально-економічних процесах, залучення громадян до прийняття рішень та швидкого реагування на виклики. Інтеграція цифрових інструментів у систему місцевого економічного розвитку створює умови для ефективного управління ресурсами і розвитку інвестиційної привабливості та створенню нових робочих місць, що особливо актуально в умовах післявоєнної відбудови.

Сучасні виклики, що постали перед Україною, зокрема широкомасштабна збройна агресія, руйнування економічної інфраструктури та значна міграція населення, ставлять завдання модернізації управлінських практик у сфері регіонального розвитку. У цьому контексті особливої важливості набуває поєднання децентралізації влади та цифрової трансформації управлінських процесів як засобу посилення спроможності територіальних громад до ефективного самоуправління, економічної самодостатності та стійкого розвитку.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання децентралізації досліджувалися у працях багатьох зарубіжних вчених, зокрема Д. Тапскотта, К. Шваба, М. Каку, А. Уільямса, Х. Хей, С. Бреннена, Д. Крейса та інших. Водночас, попри значну кількість наукових розробок, аспекти цифрової трансформації в діяльності органів державного управління залишаються недостатньо вивченими та потребують подальшого ґрунтового аналізу й уточнення.

ВИДІЛЕННЯ НЕДОСЛІДЖЕНИХ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Проблема інтеграції цифрових технологій у процеси прийняття рішень на рівні місцевих громад, зокрема в аспектах планування, управління фінансовими ресурсами, залучення інвестицій та оцінки ефективності економічних програм, залишається недостатньо вивченою. Також недостатньо системних досліджень, які б оцінювали реальні управлінські спроможності громад в умовах цифрової трансформації, особливо в регіонах, що постраждали від воєнних дій. Особливої актуальності набуває дослідження значення людського капіталу, рівня цифрової грамотності працівників органів місцевого самоврядування та стану цифрової інфраструктури як ключових елементів ефективної модернізації управлінських процесів. Також актуальним залишається проблематика формування механізму взаємодії між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування щодо впровадження цифрових стратегій у межах децентралізованої моделі управління.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Основною метою дослідження є комплексне обґрунтування теоретичних засад і практичних підходів до поєднання процесів децентралізації та цифрової трансформації в системі публічного управління з метою модернізації механізмів управління економічним розвитком регіонів України, аналіз сучасного стану цих процесів, виявлення проблем та бар'єрів їх впровадження, а також створення пропозицій щодо підвищення результативності функціонування місцевих громад у контексті післявоєнної відбудови.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Важливим вектором трансформації системи управління в Україні є реформа децентралізації, яка розпочата у 2014 році та передбачає делегування широкого кола повноважень і фінансових ресурсів від центральної влади на рівень місцевих громад. Децентралізація сприяє підвищенню ефективності місцевого самоврядування, розвитку інфраструктури та стимулюванню економічного зростання регіонів. Вона створює умови для більш автономного прийняття рішень, що враховують специфіку кожної громади, і водночас покращує соціально-економічні показники територій.

Паралельно з процесами децентралізації цифрова трансформація державного управління набуває вирішального значення в модернізації системи регіонального розвитку. Вона передбачає всебічне впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), спрямованих на автоматизацію, оптимізацію та підвищення ефективності управлінських функцій на всіх рівнях владної ієрархії. Однією з ключових переваг цифровізації є здатність здійснювати постійний моніторинг соціально-економічної ситуації в регіонах у реальному часі [6]. Завдяки використанню спеціалізованих цифрових платформ та систем збору і аналізу даних органи місцевого самоврядування отримують змогу оперативно відстежувати основні індикатори розвитку - зайнятість населення, рівень інвестицій, реалізацію інфраструктурних проєктів, стан соціально-економічної сфери тощо. Це сприяє ухваленню більш раціональних управлінських рішень, оперативному реагуванню на проблеми та коригуванню регіональних стратегій.

Застосування цифрових технологій також відіграє важливу роль у забезпеченні більшої відкритості та підконтрольності діяльності органів влади. Електронні платформи публічних консультацій, відкриті дані, системи електронного документообігу та публічного звітування роблять діяльність органів управління більш відкритою для громадян і бізнесу. Це сприяє формуванню довіри до влади та активнішій участі суспільства у процесах прийняття рішень, що є одним із важливих факторів демократичного розвитку [9].

Ключовими елементами цифрової трансформації є платформи електронного врядування (e-government), які забезпечують інтеграцію різних адміністративних послуг в єдину цифрову екосистему. Завдяки таким платформам мешканці громад можуть отримувати державні та муніципальні послуги онлайн, що значно підвищує їх доступність і зручність, знижує бюрократичні бар'єри та скорочує час обробки запитів. Основні складові процесу цифрової трансформації наведено на рис. 1.

Окрім того, цифрові картографічні сервіси, геоінформаційні системи (ГІС) та платформи відкритих даних допомагають не лише візуалізувати просторову інформацію, а й аналізувати територіальні ресурси, планувати розвиток інфраструктури, управляти земельними ресурсами та екологічними аспектами. Це важливо для комплексного управління регіональним розвитком із урахуванням географічних і соціально-економічних особливостей кожної громади.

Поєднання процесів децентралізації та цифрової трансформації формує потужний синергетичний ефект, який має потенціал суттєво модернізувати систему управління економічним розвитком регіонів України. Децентралізація, передаючи місцевим громадам значні повноваження та фінансові ресурси, створює передумови для більш автономного, гнучкого та адаптивного управління, яке враховує специфіку й потреби конкретних територій. Це сприяє більш ефективному використанню місцевих ресурсів, стимулює розвиток інфраструктури, покращує соціальні послуги та залучає додаткові інвестиції [7].

Водночас цифрові технології є каталізатором, що дозволяє максимально ефективно реалізувати потенціал децентралізації. Ці інструменти сприяють автоматизації й вдосконаленню управлінських процедур, створюючи передумови для оперативного збору та аналізу даних, що є важливими для прийняття виважених управлінських рішень у реальному часі. Впровадження цифрових рішень підвищує відкритість дій місцевої влади, активізує участь громадян у процесах управління через використання електронних сервісів і доступ до відкритих даних, що позитивно впливає на рівень довіри до державних інституцій.

Проте, незважаючи на значні переваги, впровадження цих двох реформ стикається із низкою викликів. Існує нерівномірність у рівні цифрової готовності регіонів - деякі громади мають сучасну ІТ-інфраструктуру, досвідчених фахівців та відповідні фінансові ресурси, тоді як інші залишаються на початковому етапі цифровізації через обмеженість бюджетів та відсутність технічної підтримки. Гостро стоїть питання браку кваліфікованих кадрів, здатних ефективно впроваджувати та обслуговувати цифрові рішення, а також забезпечувати належний рівень кібербезпеки. Інфраструктурні обмеження, зокрема низький рівень доступу до швидкісного інтернету у сільській місцевості, створюють додаткові перепони для рівномірного впровадження цифрових технологій.

Рис. 1. Основні складові процесу цифрової трансформації

Вирішення проблем, пов'язаних із модернізацією системи управління економічним розвитком регіонів у контексті децентралізації та цифровізації, вимагає всебічного підходу, що поєднує організаційні зміни з впровадженням сучасних технологічних рішень. Це включає модернізацію технічної бази, удосконалення нормативно-правової бази, створення сприятливих умов для інвестицій у цифрову інфраструктуру, підвищення кваліфікації персоналу місцевого самоврядування, а також впровадження прозорих механізмів взаємодії між різними рівнями влади і державну підтримку інноваційних ініціатив у регіонах. Тільки за умови поєднання цих зусиль можливо досягти повноцінної реалізації потенціалу децентралізації в поєднанні з цифровою трансформацією, яке забезпечить міцну базу для сталого розвитку і покращення рівня життя жителів усіх регіонів України [8].

Ефективне управління економічним розвитком регіонів є одним із ключових чинників стабільності та процвітання держави в цілому. Враховуючи значну територіальну та соціально-економічну різноманітність України, управління регіональним розвитком повинно враховувати особливості кожного регіону, його ресурсний потенціал, інфраструктурні можливості та соціальну структуру населення.

Управління цим процесом здійснюється через систему органів державної влади, місцевого самоврядування, а також за активної участі бізнесу і громадських організацій. З 2014 року в Україні триває реформа децентралізації, що передбачає передачу значних повноважень і ресурсів на місцевий рівень для підвищення ефективності прийняття рішень, адаптованих до конкретних потреб громад. Основні напрямки управління економічним розвитком регіонів України наведено на рис. 2.

Важливим інструментом модернізації управління регіональним розвитком є цифрова трансформація, яка дозволяє впроваджувати сучасні інформаційні системи для збору, аналізу та прогнозування економічних показників, забезпечувати прозорість процесів та підвищувати рівень взаємодії між владою, бізнесом і громадянами.

Разом із тим, управління економічним розвитком регіонів стикається з викликами, серед яких нерівномірний рівень розвитку територій, недостатність фінансових ресурсів, проблеми з кадровим забезпеченням, а також зовнішні економічні та політичні чинники. Тому для досягнення збалансованого розвитку потрібен комплексний підхід, що поєднує державну політику, ініціативи місцевих громад та інвестиційну активність. Загалом ефективне управління економічним розвитком регіонів України є

запорукою зміцнення національної економіки, покращення рівня життя громадян та гарантування соціальної стабільності в державі.

Рис. 2. Основні напрями управління економічним розвитком регіонів України

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Децентралізація та цифрова трансформація є взаємодоповнюючими процесами, що становлять фундамент для модернізації управління економічним розвитком регіонів України. Передача повноважень і ресурсів на місцевий рівень відкриває нові можливості для підвищення ефективності управлінських рішень, адаптованих до специфіки регіонів, їхніх потреб та потенціалу. Водночас цифрові технології слугують каталізатором цих змін, забезпечуючи оперативність, прозорість та доступність управлінських процесів, а також активну участь громадян у прийнятті рішень. Незважаючи на численні переваги, процеси децентралізації та цифровізації зустрічають ряд викликів, зокрема нерівномірність розвитку цифрової інфраструктури, недостатній рівень кваліфікації кадрів та законодавчі обмеження. Для подолання цих перешкод необхідний комплексний підхід, що передбачає модернізацію нормативно-правової бази, інвестиції в цифрові технології, підвищення компетенцій працівників органів місцевого самоврядування та створення прозорих механізмів взаємодії між владою і суспільством.

Тож, взаємозв'язок децентралізації й цифрової трансформації створює потужний синергетичний ефект, який сприятиме сталому економічному розвитку регіонів України, поліпшенню умов життя населення та зміцненню загальної соціально-економічної стабільності. Впровадження цих реформ є необхідною умовою для побудови сучасної, ефективної та відкритої системи управління на місцевому рівні.

Література

1. Гусева О.Ю. Напрями реалізації концепції цифрової економіки України. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 2 (24). С. 97–102.
2. Дергалюк, М. О. Розвиток регіональних економічних систем на засадах трансформації потенціалоформуючого простору в умовах цифровізації: дис. д-ра економ. наук : 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка / Дергалюк Марта Олексіївна. – Київ, 2024. – 511 с. <https://ela.kpi.ua/items/4801410a-ec10-44d2-b4b4-e697828e03ea>
3. Піжук О. І. Сучасні методологічні підходи до оцінювання рівня цифрової трансформації економіки. Бізнес Інформ. 2019. Вип. 7. С. 39-47.
4. Островий О.В. Формування державної політики цифрового розвитку: сучасні тенденції та перспективи. Таврійський науковий вісник. 2021. №3. С. 85-91.
5. Коваленко, С. В. Механізми державного управління цифровою трансформацією територіально-економічних систем : дис. д-ра філософії : 281 Публічне управління та адміністрування / С. В. Коваленко. - Чернівці, 2024. - 278 с.
6. Чобіток В., Мацишин М. Формування джерел фінансування розвитку підприємницької діяльності в Україні. Development Service Industry Management. 2024 No3. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(4\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(4))

7. Чобіток В. І. Актуальність цифровізації у формуванні стратегії розвитку бізнес-процесів на промислових підприємствах. Трансформація обліку та бізнес-консалтинг в умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листопада 2023 р.; Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С. 236-237
8. Дем'яненко Т. Формування організаційно-економічного механізму управління розвитком промислового підприємства. *Development Service Industry Management*. 2024. № 3. С. 19-25. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(3\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(3)).
9. Дем'яненко Т. Інформаційні технології як фактор соціальної трансформації суспільства. Інформаційне суспільство і Природа: вектори взаємовпливу : збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 21-22 листопада 2024 р.) / за заг. ред. д. соц. н., проф. Л. Калашнікової. Київ : Вид-во «Каравела», 2024. С. 66-69. <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/11057>
10. Загарій В.К., Ковальчук Т.Г., Синільник В.В. Пріоритетність розвитку цифрової економіки для України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 2 (13). С. 64–68.

References

1. Guseva O.Y. Directions for the implementation of the concept of digital economy of Ukraine. *Economics. Management. Business*. 2018. № 2 (24). Pp. 97–102.
2. Dergalyuk, M. O. Development of regional economic systems on the basis of transformation of potential-forming space in the conditions of digitalization. *Dr. Econom. Sci.: 08.00.05 – Development of Productive Forces and Regional Economy / Dergalyuk Marta Alekseevna.* – Kyiv, 2024. – 511 p. <https://ela.kpi.ua/items/4801410a-ec10-44d2-b4b4-e697828e03ea>
3. Pizhuk O. I. Modern methodological approaches to assessing the level of digital transformation of the economy. *Business Inform.* 2019. Vol. 7, pp. 39-47.
4. Ostrovyi O.V. Formation of the State Policy of Digital Development: Modern Trends and Prospects. *Tavria Scientific Bulletin*. 2021. №3. Pp. 85-91.
5. Kovalenko, S. V. Mechanisms of State Management of Digital Transformation of Territorial-Economic Systems: diss. Doctor of Philosophy: 281 Public Administration and Administration / S. V. Kovalenko. - Chernihiv, 2024. - 278 p.
6. Chobitok V., Matsyshyn M. Formation of sources of financing the development of entrepreneurial activity in Ukraine. *Development Service Industry Management*. 2024 No3. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(4\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(4))
7. Chobitok V. I. Actuality of digitalization in the formation of a strategy for the development of business processes at industrial enterprises. *Transformation of Accounting and Business Consulting in Conditions of Uncertainty: Modern Trends, Challenges, International Experience: Materials International. Scientific and Practical Conference, November 10, 2023; State. Biotechnological University. Kharkiv, 2023.* pp. 236-237.
8. Demyanenko T. Formation of the organizational and economic mechanism of management of the development of industrial enterprise. *Development Service Industry Management*. 2024. № 3. Pp. 19-25. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(3\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(3)).
9. Demyanenko T. Information technologies as a factor of social transformation of society. *Information Society and Nature: Vectors of Mutual Influence: Collection of Materials of the VIII International Scientific and Practical Conference (Kryvyi Rih, November 21-22, 2024).* Ed. D. Soc. Ph.D., Prof. L. Kalashnikova. Kyiv: Karavela Publishing House, 2024. Pp. 66-69. <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/11057>
10. Загарій В.К., Ковальчук Т.Г., Синільник В.В. Пріоритетність розвитку цифрової економіки для України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 2 (13). С. 64–68.